

5. Ceny

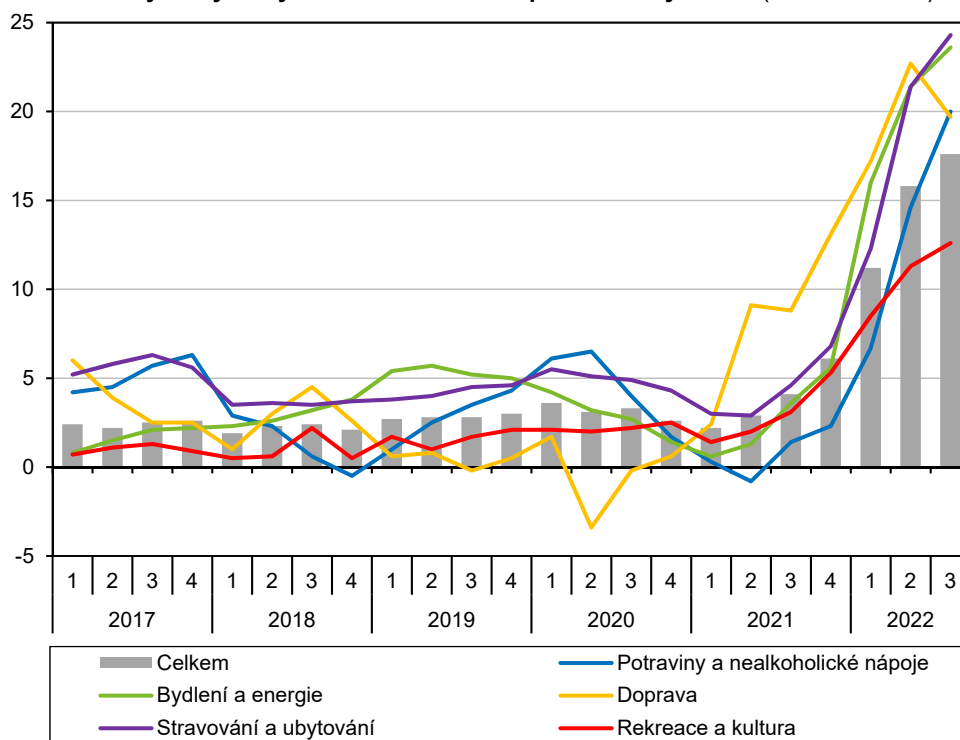
Růst celkové cenové hladiny posílil.

Meziroční růst spotřebitelských cen nadále zrychloval.

Celkový meziroční růst cenové hladiny podle deflátoru HDP ve 3. čtvrtletí dosáhl 9,8 %. To představuje výrazné zrychlení oproti předchozímu kvartálu. Ceny spotřebního zboží vzrostly o 13,8 %, z toho ceny spotřeby domácností byly meziročně vyšší o 19,2 %, zatímco vládních institucí o 3,2 %. Cenová hladina kapitálových statků se meziročně zvýšila o 13,9 %. Směnné relace zahraničního obchodu se zbožím a službami zůstaly záporné a dosáhly 95,3 %. Z toho směnné relace obchodu se zbožím činily 93,9 %, zatímco u obchodu se službami byly výrazně kladné (105,4 %). Mezičtvrtletně se cenová hladina v ekonomice zvýšila o 4,0 %. Mezičtvrtletní přírůstek cen spotřebních statků zrychlil na 3,6 % a kapitálových statků na 4,6 %.

Meziroční růst spotřebitelských cen ve 3. čtvrtletí 2022 zrychlil na 17,6 %. Největší podíl na celkovém růstu měly nadále ceny bydlení, vody, energií a paliv (bydlení a energie), potravin a nealkoholických nápojů a dopravy. Tyto tři položky přispěly dohromady k meziročnímu přírůstku ze dvou třetin. K pokračujícímu zrychlování meziroční dynamiky, které trvá již šest čtvrtletí, přispělo nejvíce posílení cenového růstu u potravin a energií. U většiny ostatních oddílů spotřebního koše se přírůstky také zvyšovaly. Výjimkou byly ceny dopravy. Mezičtvrtletní přírůstek spotřebitelských cen ve 3. čtvrtletí zpomalil na 3,6 %. Mezikvartálně vyšší byly ceny ve všech oddílech spotřebního koše a na zpomalení celkového přírůstku se podílelo zejména zastavení prudkého růstu cen dopravy. V kumulaci od začátku roku byly spotřebitelské ceny oproti stejnému období roku 2021 vyšší o 14,9 %.

Graf č. 10 Ceny ve vybraných oddílech indexu spotřebitelských cen (meziročně v %)

Zdroj: ČSÚ

K celkovému růstu nejvíce přispěly ceny bydlení a energií, hlavně ceny elektřiny.

Ceny bydlení a energií se ve 3. čtvrtletí meziročně zvýšily o 23,6 %. Růst nákladů na bydlení tak opět zrychlil, především pod vlivem prudce rostoucích cen energií. Ceny elektrické a tepelné energie, plynu a ostatních paliv byly totiž meziročně vyšší o 42,6 % (ve 2. čtvrtletí přírůstek činil 34,1 %) a nejvíce přispěly ke zrychlení

i celkovému přírůstku. Druhý nejvyšší vliv mělo imputované nájemné¹, které bylo vyšší o 17,9 %, což představuje mírné zpomalení meziročního tempa. Naopak vyšší byl meziroční růst cen běžné údržby a oprav (21,4 %), nájemného z bytu (5,1 %) a ostatních služeb souvisejících s bydlením (5,1 %). Mezičtvrtletně se ceny bydlení a energií ve 3. čtvrtletí zvýšily o 4,3 %, což bylo mírně méně než v předchozím kvartálu.

Dál sílil meziroční růst cen potravin a nealkoholických nápojů.

Ceny potravin a nealkoholických nápojů byly ve 3. čtvrtletí meziročně vyšší o 20,0 %. Výrazné zrychlení tempa růstu se týkalo všech skupin potravin. Nejvíce rostly ceny olejů a tuků (50,7 %), pekárenských výrobků a obilovin (25,1 %), mléka, sýrů a vajec (24,1 %) a masa (22,4 %). Silný přírůstek cen se dotýkal i potravinářských výrobků jinde neuvedených (19,0 %), cukru, marmelády, medu, čokolády a jiných cukrovinek (15,4 %) a nealkoholických nápojů (13,7 %). Ryby a mořské plody byly meziročně dražší o 10,7 %, zelenina o 8,8 %. Nejmírněji rostly ceny ovoce (3,5 %). Oproti 2. čtvrtletí 2022 se ceny potravin a nealkoholických nápojů zvýšily o 4,6 %. To je nižší přírůstek než v předchozím kvartálu.

Pod vlivem nižšího růstu cen pohonných hmot zpomalil i přírůstek cen dopravy.

U cen dopravy došlo k mírnému zpomalení meziročního přírůstku na 19,7 %. Důvodem byl nižší růst nákladů na provoz osobních dopravních prostředků (24,5 %). Ceny automobilů, motocyklů a jízdních kol stouply o 15,0 % a dopravních služeb o 17,8 %. Na mírnějším meziročním tempu měla svůj podíl vysoká srovnávací základna loňského roku, ale mezičtvrtletní růst cen dopravy také zmírnil až na 0,3 %. Významný vliv na celkový růst spotřebitelských cen měly i ceny stravování a ubytování, které ve 3. čtvrtletí meziročně vzrostly o 24,3 %. Ceny stravovacích služeb zdražily o 24,9 %, zatímco ubytovací služby o 20,3 %. Mezičtvrtletně se v ubytování a stravování ceny zvýšily o 5,3 %.

Pokračoval silný růst cen rekreací a kultury.

Ceny rekreací a kultury byly vyšší o 12,6 %. Růst byl poháněn zejména zdražováním předmětů pro rekreaci a volný čas včetně zahradnictví a domácích zvířat (18,2 %) a dovolených s komplexními službami (15,3 %). Mezičtvrtletně byly ceny rekreací a kultury vyšší o 7,1 %. Pokračoval silný růst cen bytového vybavení, zařízení domácnosti a oprav (13,7 %) a odívání a obuvi (19,0 %). Obě položky navzdory relativně nižší váze ve spotřebním koši tak netypicky silně působily ve směru růstu spotřebitelských cen. Mezičtvrtletně přitom ceny bytového vybavení, zařízení a oprav rostly o 3,9 % a růst tedy mírně zrychlil, zatímco v případě odívání a obuvi přírůstek zpomalil na 1,9 %. U ostatního zboží a služeb² meziroční růst cen zrychlil na 11,4 % a mezičtvrtletně se zvýšily o 2,8 %. Ceny alkoholických nápojů a tabáku meziročně vzrostly o 6,3 % a mezikvartálně o 1,3 %.

Meziroční růst spotřebitelských cen v EU zrychlil.

Harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP)³ v EU ve 3. čtvrtletí meziročně vzrostl o 10,3 %. Meziroční dynamika spotřebitelských cen tak dál sílila (v 1. a 2. čtvrtletí přírůstek dosáhl 6,5 % a 8,8 %). Za posílením stály hlavně ceny potravin a nealkoholických nápojů a dále bydlení a energie. Mezičtvrtletně se HICP v EU celkově zvýšil o 2,0 %. Meziročně spotřebitelské ceny ve 3. čtvrtletí rostly ve všech zemích Unie a s výjimkou Lucemburska také přírůstky všude posílily. Přes úroveň 10 % se dostala dynamika v šestnácti zemích EU. Nejvíce se index zvýšil v Estonsku (24,1 %), Lotyšsku (21,6 %) a Litvě (21,5 %), kde se do něj propisují prudce rostoucí ceny energií a paliv, ve 3. čtvrtletí zde ale zrychloval i růst cen potravin. Česko mělo z pohledu HICP pátý nejvyšší meziroční růst cen (17,4 %) po Maďarsku (18,0 %). Naopak nejnižší přírůstky zaznamenaly Francie (6,5 %), Malta (7,1 %) a Finsko (8,1 %).

¹ Imputované nájemné vyjadřuje náklady vlastnického bydlení. Kromě samotných cen bydlení zahrnuje i náklady na výstavbu a renovace a další poplatky. Více na: <https://www.czso.cz/csu/czso/metodicka-poznamka-k-indexu-spotrebitelskych-cen-impulovane-najemne>.

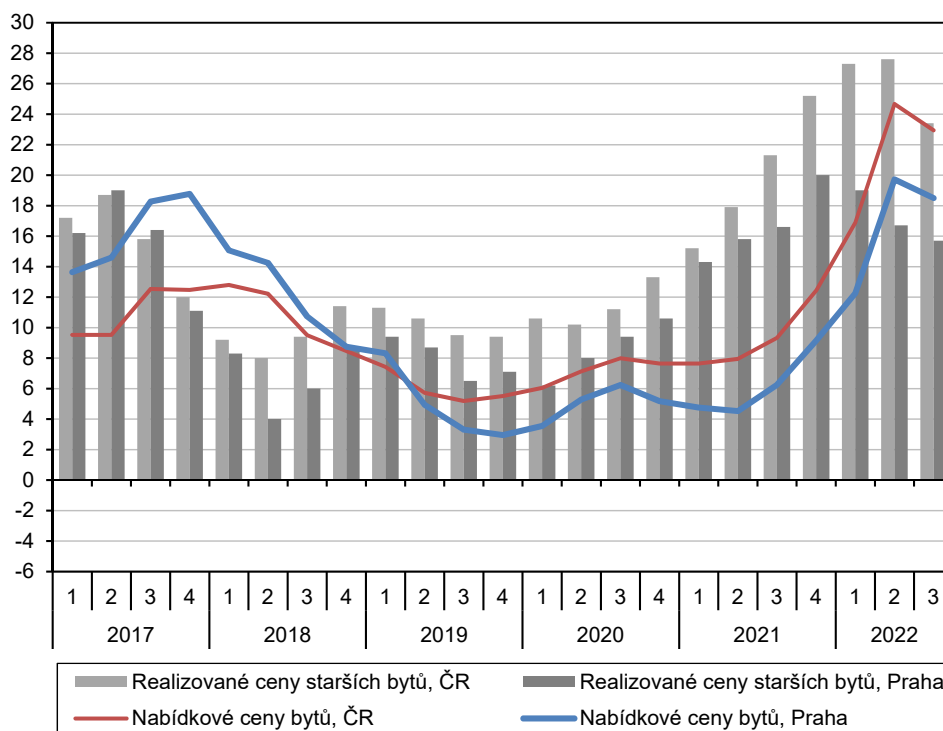
² Zahrnuje služby osobní péče a osobní potřeby a doplňky, sociální péči, pojištění a další finanční služby, apod.

³ Oproti indexu spotřebitelských cen, který ČSÚ pro českou ekonomiku sestavuje, HICP neobsahuje imputované nájemné, což je hlavním důvodem aktuálního rozdílu mezi naměřenými tempy růstu cen.

Meziroční tempo nabídkových i realizovaných cen bytů zpomalilo.

Meziroční přírůstek nabídkových cen bytů v Česku ve 3. čtvrtletí dosáhl 22,9 % a poprvé od 4. čtvrtletí 2020 tempo zpomalilo. Zvolnění se přitom týkalo cen bytů v Praze (18,5 %) i v ČR bez Prahy (28,1 %). Prudce zpomalil mezičtvrtletní růst indexu nabídkových cen bytů. Ten dosáhl 2,4 % za celou ČR (8,7 % ve 2. čtvrtletí) a 1,9 % za Prahu (8,0 % ve 2. čtvrtletí). Realizované ceny starších bytů v ČR se ve 3. čtvrtletí meziročně zvýšily o 23,4 %, což také představuje výrazné zpomalení, první od 2. čtvrtletí 2020. U realizovaných cen starších bytů v Praze je zvolnění dynamiky patrné již od přelomu let 2021 a 2022. Ve 3. čtvrtletí se zde realizované ceny starších bytů meziročně zvýšily o 15,7 %, což je nejméně od 1. kvartálu 2021. Mezičtvrtletně se realizované ceny starších bytů v ČR zvýšily o 2,8 %, nejméně od 2. čtvrtletí 2020. Realizované ceny nových bytů v Praze byly meziročně vyšší o 13,7 %, což je výrazně méně než v předchozích čtyřech kvartálech. Zároveň index mezičtvrtletně klesl o 1,0 %, poprvé od 4. čtvrtletí 2017.

Graf č. 11 Ceny nemovitostí (meziroční změna, v %)

Zdroj: ČSÚ

Meziroční přírůstek cen průmyslových výrobců mírně zpomalil.

Meziroční růst cen průmyslových výrobců ve 3. čtvrtletí 2022 mírně zpomalil na 25,9 %. Důvodem byl hlavně částečný útlum meziroční dynamiky cen ropy a dalších surovin. Na tom měla podíl i vysoká srovnávací základna loňského léta, kdy cenový růst začal výrazně zrychlovat. Mezičtvrtletně byly ceny průmyslových výrobců vyšší o 2,1 %. Největší vliv na celkový vývoj měly ceny výrobků a služeb zpracovatelského průmyslu. Jejich meziroční přírůstek ve 3. čtvrtletí zmírnil na 20,5 % (z předchozích 24,2 %). Růst cen koksu a rafinovaných ropných výrobků navzdory oslabení nadále nejvíce přispíval⁴ k navýšení. Posílil významný vliv meziročního přírůstku cen potravinářských výrobků, nápojů a tabáku (22,9 %). Ve směru navýšení cen průmyslových výrobců velmi významně působily ceny obecných kovů a kovodělných výrobků (růst přitom oslabil na 18,8 %), pryžových a plastových výrobků, ostatních nekovových minerálních výrobků (posílení na 22,2 %) a chemických látek a výrobků (zpomalení na 39,1 %). Výrazně se zmírnil meziroční růst cen dřeva, papíru a tisku (19,9 %). K subsekcím, které měly významnější vliv na cenový růst, patřily stroje a

⁴ Přesné hodnoty ukazatele nejsou uvedeny kvůli ochraně individuálních dat.

zařízení jinde neuvedené (12,7 %) a nábytek a ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu (9,4 %), které si držely silnou úroveň meziroční dynamiky, a pak váhově významné dopravní prostředky, u nichž navýšení posílilo na 2,9 %. Ceny textilu, oděvů a usní se ve 3. čtvrtletí zvýšily o 14,0 %, počítačů, elektronických a optických přístrojů o 8,5 %, základních farmaceutických výrobků o 6,4 % a elektrických zařízení o 5,5 %. Mezičtvrtletně byly ceny ve zpracovatelském průmyslu vyšší o 1,2 %.

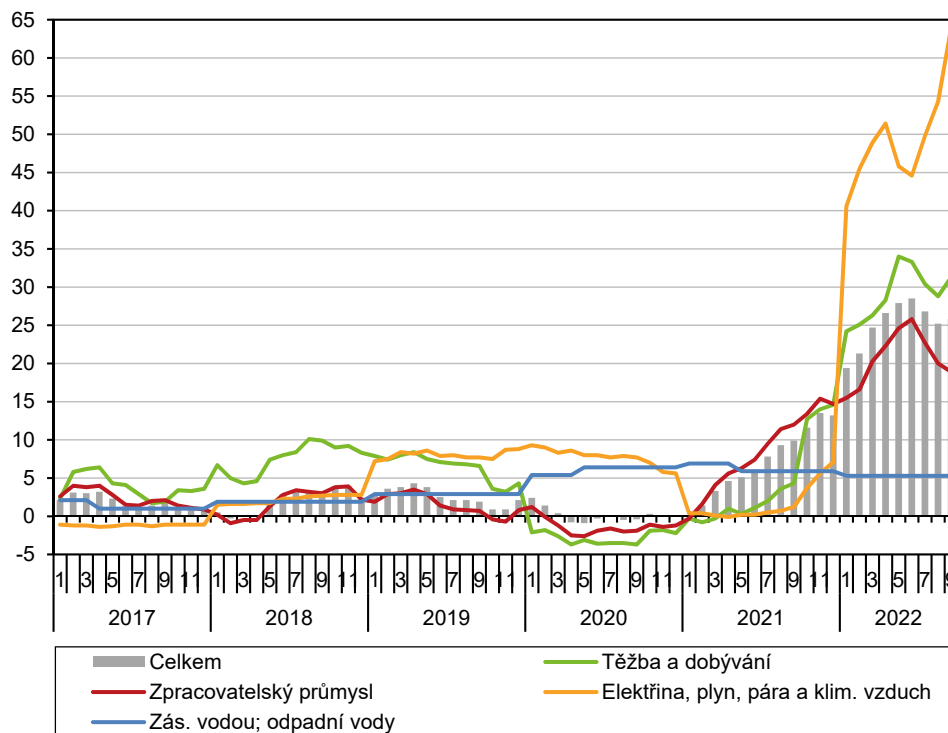
Nadále akceleroval meziroční růst cen elektřiny.

Meziroční růst cen elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu ve 3. čtvrtletí posílil na 56,0 %. Vyšší byl také jejich mezičtvrtletní přírůstek (6,7 %), i když nedosáhl tak vysoké úrovně jako na začátku roku (38,8 % v 1. čtvrtletí). Ceny těžby a dobývání byly meziročně vyšší o 30,2 %, což představuje mírné zpomalení tempa. Také zde se v tomto ohledu projevil vliv zmírnění růstu cen ropy. Mezičtvrtletně ceny těžby a dobývání rostly o 0,7 %. Zásobování vodou a služby související s odpadními vodami zdražily meziročně o 5,3 %.

Ceny průmyslových výrobců v EU.

Meziroční přírůstek cen průmyslových výrobců v EU⁵ zrychlil ve 3. čtvrtletí na 40,9 %. Růst cen byl poháněn zejména vývojem u surovin a energií. Ve 3. čtvrtletí tak posílil v EU meziroční přírůstek cen těžby a dobývání (95,4 %) i elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (124,3 %). Naopak u cen ve zpracovatelském průmyslu došlo ke zvolnění meziročního růstu na 18,6 %. Nejvíce se meziročně zvyšovaly ceny průmyslových výrobců v Bulharsku (67,7 %), Rumunsku (67,1 %) a v Maďarsku (63,0 %). Naopak nejnižší přírůstky cen byly zaznamenány na Maltě (9,4 %), ve Švédsku (21,2 %) a v Portugalsku (21,2 %). Oproti 2. čtvrtletí se ceny průmyslových výrobců zvýšily o 9,0 %. Přitom ceny těžby a dobývání byly vyšší o 22,0 % a elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu o 29,6 %. Od 4. kvartálu 2020 byl nejslabší mezičtvrtletní přírůstek cen ve zpracovatelském průmyslu (1,2 %).

Graf č. 12 Ceny hlavních skupin průmyslových výrobců (meziroční změna, v %, podle klasifikace CPA)

Zdroj: ČSÚ

⁵ Bez cen zásobování vodou a služeb souvisejících s odpadními vodami.

Zrychlování meziroční dynamiky cen stavebních prací se zastavilo.	Ve 3. čtvrtletí došlo ke zpomalení meziročního růstu cen stavebních prací. Ty se podle odhadů meziročně zvýšily o 13,1 %. Ceny materiálů a výrobků spotřebovávaných ve stavebnictví vzrostly o 19,6 %, což představovalo výrazné zvolnění tempa. Mezičtvrtletně se ceny stavebních prací podle odhadů zvýšily o 3,0 % a ceny materiálů a výrobků spotřebovávaných ve stavebnictví o 1,4 %.
Posiloval růst cen tržních služeb.	Ceny tržních služeb se ve 3. čtvrtletí meziročně zvýšily o 6,5 %. Došlo tak k dalšímu zrychlení, pátému v řadě. Nejvíce k celkovému navýšení přispěly ceny reklamních služeb a průzkumu trhu, jejichž přírůstek se vyhoupl na 22,1 %. Posílil také růst cen váhově významné pozemní a potrubní dopravy (7,4 %) a velmi silně na celkový růst působily i ceny skladování a podpůrných služeb v dopravě (15,3 %). Významným přispěvatelem k růstu byl i vyšší meziroční přírůstek cen služeb v oblasti programování a souvisejícího poradenství (6,2 %), služeb v oblasti zaměstnání (17,6 %), dále ceny architektonických a inženýrských služeb a technických zkoušek a analýz (5,2 %), služeb v oblasti nemovitostí (3,0 %) a služeb v oblasti pronájmu a operativního leasingu (10,8 %). Drtivá většina subsekcí zaznamenala cenový růst a jedinou výjimkou byly telekomunikační služby, kde byly ceny meziročně nižší o 0,6 %.
Meziroční růst cen rostlinné výroby mírně zpomalil, zatímco v živočišné výrobě pokračovalo zrychlování.	Také v případě cen zemědělské výroby (včetně ryb) došlo ke zmírnění meziročního přírůstku, který ale i tak dosáhl výrazných 37,0 %. Nižší byl růst cen rostlinné výroby (43,0 %), naopak navýšení cen živočišné výroby posílilo na 28,9 %. V rostlinné výrobě mírně oslabil meziroční růst cen obilovin (57,7 %), zejména pšenice (60,1 %) a kukuřice (39,6 %). Naopak silnější bylo navýšení cen žita (91,5 %), ječmene (56,3 %) i ovsa (55,8 %). Slabší byl také růst cen průmyslových plodin (37,7 %), hlavně olejnin (43,1 %), kde méně rostly ceny semen řepky (45,1 %). Na 13,5 % posílil meziroční přírůstek cen krmných plodin. Mírně nižší bylo navýšení cen zeleniny a zahradnických produktů (15,4 %). Ceny brambor byly meziročně vyšší o 34,6 % a ovoce o 8,2 %. Za posílením růstu cen živočišné výroby stál vývoj cen hospodářských zvířat (27,4 %), především prasat (27,3 %) a drůbeže (28,3 %). Ceny skotu byly vyšší o 26,6 %. Výrazně posílil také meziroční růst cen mléka (30,0 %) a vajec (31,9 %).
Ceny exportu dál silně meziročně rostly.	Meziroční přírůstek cen vývozu ve 3. čtvrtletí mírně zpomalil na stále velmi výrazných 14,9 %. Šlo z velké části o vliv loňské srovnávací základny, která právě ve druhé polovině roku posilovala. Ceny vývozu mezičtvrtletně vzrostly o 3,3 %. Na ceny vývozu má hlavní vliv kurz koruny vůči euru, který meziročně posílil, takže výsledný meziroční přírůstek cen exportu byl vývojem kurzu tlumen.⁶ Nejvíce se meziročně zvýšily ceny vývozu minerálních paliv (168,4 %), u kterých přírůstek dál posiloval. Výrazně rostly ceny exportu potravin a živých zvířat (24,7 %), chemikálií a příbuzných výrobků (19,2 %) a polotovarů⁷ (18,5 %). Ceny exportu nápojů a tabáku byly meziročně vyšší o 7,4 %, průmyslového spotřebního zboží o 6,0 %, ostatních surovin⁸ o 4,3 % (tempo se prudce propadlo) a strojů a dopravních prostředků o 2,8 %.
Směnné relace byly nadále výrazně záporné.	Ceny dovozu ve 3. čtvrtletí meziročně rostly o 21,8 %. Mezičtvrtletně se ceny importu zvýšily o 5,4 %. Kurz koruny vůči dolaru má v české ekonomice na ceny dovozu silnější vliv než u exportu a došlo také k výraznému oslabení. Ve výsledku ale převážilo posílení koruny vůči euru a celkový vliv kurzu na meziroční růst cen dovozu měl tlumící efekt. Nejvíce se meziročně zvýšily ceny importu minerálních paliv (147,2 %). Velmi výrazné přírůstky měly ceny dovozu potravin a živých zvířat (19,1 %), nápojů a tabáku (17,4 %), polotovarů (15,0 %), chemikálií a příbuzných výrobků (13,6 %) a průmyslového spotřebního zboží (10,5 %). Velmi oslabil meziroční růst cen ostatních

⁶ Podle údajů ČNB dosáhl ve 3. čtvrtletí 2022 průměrný kurz koruny vůči euru 24,573 CZK/EUR. Loni to bylo 25,496 CZK/EUR. Kurz dolaru meziročně výrazně oslabil. Ve 3. čtvrtletí 2021 činil průměr 21,629 CZK/USD a letos 24,402 CZK/USD.

⁷ SITC 6 – tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu.

⁸ SITC 2 – suroviny nepoživatelné s výjimkou paliv.

surovin (4,4 %) a mírněji než ostatní třídy zboží rostly i ceny dovozu strojů a dopravních prostředků (3,4 %). Směnné relace zahraničního obchodu se zbožím byly šesté čtvrtletí v řadě meziročně záporné a dosáhly 94,3 %. Záporných směnných relací přitom dosáhl obchod s nápoji a tabákem (91,5 %), průmyslovým spotřebním zbožím (95,9 %), stroji a dopravními prostředky (99,4 %) a ostatními surovinami (99,9 %). Kladné směnné relace měl obchod s minerálními palivy (108,6 %), chemikáliemi a příbuznými výrobky (104,9 %), potravinami a živými zvířaty (104,7 %) a polotovary (103,0 %).